

ROBERT GIRON (1897-1967)

Extract uit de teksten van Veerle Soens en Bart Daems bij de expo van BOZAR Archives: 'Het ontstaan van een internationaal kunstproject' n.a.v. Erfgoeddag 2014 'Grenzeloos'

Robert Giron is in Elsene geboren op 5 april 1897 als zoon van luitenant-generaal Paul Giron en Jeanne Spaak¹. Wanneer Paul Giron in 1931 het mandaat van Charles Leirens als directeur-generaal van het Paleis voor Schone Kunsten overneemt, krijgt zijn zoon ook een vaste post als secretaris van de kunstverkoop bij de Vereniging voor Tentoonstellingen (V.v.T.), hulpvereniging van het Paleis voor Schone Kunsten². Door het vertrek van Leirens kan ook Roberts neef Claude Spaak³ doorgroeien tot directeur van de Vereniging voor Tentoonstellingen. Claude is de jongste broer van de bekende staatsman Paul-Henri Spaak die samen met Robert Giron en Paul Delvaux les kreeg op het Atheneum van Sint-Gillis. Binnen dit familienetwerk buigt de prille dertiger Giron zijn aspiraties van kunstenaar om in een engagement voor de verspreiding van kunst via het nieuwe Paleis voor Schone Kunsten. Brussel wordt een kosmopolitisch artistiek centrum⁴.

Nadat Claude Spaak in 1937 naar Parijs gaat om er zijn geluk te beproeven, neemt Giron zijn taken over en wijzigt hij de tentoonstellingspolitiek. Hij legt zijn eigen accenten en maakt 'internationale' keuzes met bijzondere aandacht voor hedendaagse kunst. Hij handelt daarvoor vooral met kunsthandelaars uit gereputeerde galerieën. In Parijs zijn dit onder andere Jean Metthey (*Galerie de L'Elysée*), Georges Bernheim en Paul Rosenberg. In Londen kan hij terecht bij de galerieën Zwemmer, Mayor en Lefèvre. Uiteraard worden via *The London Gallery* van zijn oud-collega en mede-secretaris bij Spaak, E.L.T. Mesens, ook heel wat werken verkocht en tentoongesteld.

Door de buitenlandse contacten en de verkoopervaring van Giron wordt de programmering gaandeweg ambitieuzer. Zo krijgt het Belgische publiek in de kantlijn van de *Internationale en Universele Expositie van Brussel* in 1935 de top van het Franse impressionisme voorgeschoteld. In de jaren daarop, volgen de solotentoonstellingen met Georges Braque, Kees van Dongen en Marc Chagall elkaar op. In 1938 werkt hij samen met de broeders Paul en Luc Haesaerts – leden van de redacties van kunsttijdschriften *Le Cahiers de Belgique* en *Les Beaux-Arts* – aan de tentoonstelling *Les Compagnons de l'Art*. Zij richten later *Le Séminaire des Arts* op in het Paleis. De ondernemende Giron organiseert ook tentoonstellingen in Londen en Parijs met werk van onder andere James Ensor. De vaak hoog oplopende kosten die het inrichten van tentoonstellingen met zich meebrengt, worden gecompenseerd door de verkoop van kunstwerken op openbare veilingen die plaatsvinden in het Paleis voor Schone Kunsten. Deze strategie blijkt jarenlang erg succesvol.

De Tweede Wereldoorlog legt die dynamiek enigszins stil. Tentoonstellingen organiseren wordt omwille van budgettaire beperkingen steeds moeilijker. De Duitse bezetter heeft zijn hand in het artistiek beleid en neemt ook een aantal tentoonstellingszalen in beslag. Belgische kunstenaars als Léon Spilliaert, Paul Delvaux en Gustave Desmet krijgen er een plaats naast Duitse namen. Toch ligt het artistieke leven niet helemaal stil. Een aantal jonge Brusselse kunstenaars verenigt zich in 1941

¹ *La Nouvelle Biographie Nationale*, boekdeel 8, uitg. Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique, Brussel, 2005 : 168-170 [GIRON, Robert]

² Vanaf 1931 werden de organisatie en promotie van artistieke activiteiten toevertrouwd aan 'hulpverenigingen' met een aparte rechtspersoonlijkheid die het Paleis voor Schone Kunsten beschermden tegen grote financiële risico's (*BOZAR LXXX*, Brussel, 2008: 211).

³ Claude Spaak is de jongste zoon van de dramaturg Paul Spaak, Jeanne broer, en Marie Janson, de eerste vrouwelijke senator van België.

⁴ L. Dumont-Wilden, « Un centre d'art international, » *Cahiers de Belgique* (mei 1928), 6-7: "Brussel lijkt te zijn voorbestemd voor deze rol van internationaal artistiek centrum. Er is weliswaar geen enkele school meer nationaal dan de Belgische school, maar geen ander is ingrijpend beïnvloed door buitenlandse stromingen; haar verleden is prachtig, tegelijk internationaal en zeer kosmopolitisch."

onder de naam *Apport 41* en stelt tijdens de oorlogsjaren ook tentoon in het Paleis. Dit is het begin van wat later de *Association Jeune Peinture Belge* zou worden dat ook na de oorlog op de medewerking van Giron kan rekenen.

Wanneer de artistieke meesterwerken na de oorlog terug opduiken, breekt voor de Vereniging voor Tentoonstellingen en Robert Giron een zeer bloeiende tijd aan vol onbegrensde mogelijkheden. De kunstwereld wil weten wat in het buitenland gebeurt en het publiek wil de echte Picasso, Matisse of Klee bewonderen. In de jaren '50 zijn die in alle grote Europese kunststeden te zien en dankzij Giron ook in Brussel. De expo's volgen elkaar in een snel tempo op. De vrees van haar bezieler Henry Le Bœuf dat het Paleis voor Schone Kunsten ooit een museum zou worden, is hiermee volledig verdwenen. In tegenstelling tot de buurlanden heeft België op dat ogenblik geen museum voor hedendaagse kunst, wel ontstaan er talrijke privéverzamelingen moderne kunst.

Veel van deze verzamelaars zijn ook actief in en rond de Vereniging voor Tentoonstellingen. Giron is hierbij de spilfiguur die kunstwerken naar waarde schat, aankoopt, tentoonstelt of verkoopt. Waar de Belgische artistieke milieus na de oorlog aanvankelijk nog gericht zijn op de Franse markt, verandert dit definitief vanaf 1958. Giron organiseerde toen samen met Emile Langui de tentoonstelling *50 Ans Art moderne* in het kader van de Wereldtentoonstelling van Brussel: *EXPO 58*. Er worden meesterwerken uit de meest prestigieuze musea ter wereld in bruikleen gegeven en zo wordt een waar pleidooi gehouden voor hedendaagse kunst. De reputatie van het Paleis als 'internationaal kunstenhuis' in het hart van Europa wordt bevestigd.

In deze context verschijnt het viertalige, internationaal georiënteerde tijdschrift voor hedendaagse kunst, *Quadrum*, een initiatief van Ernst Goldschmidt en de Vereniging voor de Artistieke en Culturele Verspreiding (A.D.A.C.). Deze nieuwe hulpvereniging van het Paleis voor Schone Kunsten organiseert in diezelfde periode *Galerie d'Aujourd'hui* waar jonge avant-gardekunstenaars uit het binnen- en buitenland worden tentoongesteld. Giron heeft een aandeel in beide initiatieven. *Galerie d'Aujourd'hui* is de toetssteen bij een select publiek. Daarna kon de artiest doorgroeien naar het grote tentoonstellingscircuit. In het buitenland krijgt Giron, samen met Langui en Goldschmidt, meer en meer erkenning als expert en ambassadeur van de Belgische kunst. Hij wordt uitgenodigd bij artiesten in hun ateliers, op kunstbeurzen, biënnales,

Tijdens zijn reizen naar de Verenigde Staten, ontdekt hij in New York actionpainting, het abstract expressionisme en de popart. Amerikaanse artiesten van de jaren '60 komen meer dan ooit aan bod: Cy Twombly, Marc Rothko, Robert Motherwell... . De groepstentoonstelling *Art USA Now* brengt 200 Amerikaanse kunstwerken voor het eerst naar Europa. In 1965 laat Giron het publiek kennis maken met *Pop Art & Nouveau Realisme*. Geïnspireerd door collega Harald Szeemann haalt hij de kinetische en optische kunst naar het Brusselse kunstenpaleis met *Licht, Beweging en Optica*.

Robert Giron sterft geheel onverwacht in 1967 tijdens het voorzitterschap van de jury van de Biënnale van São Paulo. Een jaar later, in mei '68, is de Belgische kunstscene klaar voor een strijd met het politieke kunstbeleid en maken de hedendaagse kunstenaars hun opwachting in de Beeldenzaal van het Paleis voor Schone Kunsten. Het Paleis organiseert op dat ogenblik de huldetentoonstelling voor Giron: *40 jaar levende kunst. Hommage aan Robert Giron*. Daar wordt beslist om een 'Prix Robert Giron' in het leven te roepen. Zowel buitenlandse als toonaangevende Belgische artiesten komen hiervoor in aanmerking. De eerste drie laureaten waren Vic Gentils, Jean Tinguely en Pol Bury.

Bibliografie

La Nouvelle Biographie Nationale, Brussel, Ed. Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique, 2005.

'Palais des Beaux-Arts de Bruxelles', *Cahiers de Belgique*, speciaal nummer, Brussel, 1928.

'Le Palais des Beaux-Arts : Expositions, Concerts, Spectacles, Cinéma, conférences, Congrès, Fêtes, Bals, Ventes Publiques, Manifestations de tous genres, Bruxelles', *Les Beaux-Arts*, speciaal nummer, Brussel, 1935.

Le Palais des Beaux-Arts de Bruxelles, Brussel, 1949.

Le Palais des Beaux-Arts de Bruxelles, Brussel, 1958.

DEVILLEZ VIRGINIE (RED.), 'Kunstpromotor Paul-Gustave Van Hecke (1887-1967) en de Avant-Garde', *Les Cahiers van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België*, 12, Ed. Snoeck en KMSKB, 2012.

GEIRLANDT (K.), GOLDSCHMIDT (E.) EN VERKEN (M.), *Een halve eeuw tentoonstellingen. Paleis voor Schone Kunsten, Brussel*. Brussel, Vereniging voor Tentoonstellingen, 1981.

GOYVAERTS (N.), *60 jaar Prix Jeune Peinture Belge (1950-2010). Een constante in verandering*, Onuitgegeven Masterproef, Universiteit Gent, 2012.

HESPEL (F.), 'Quadrans. Internationaal tijdschrift voor Moderne Kunst (1956-1966)', *Les Cahiers van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België*, Ed. Snoeck, Brussel, 2000.

MONTENS, (V.), *Le Palais des Beaux-Arts, La création d'un haut lieu de culture à Bruxelles (1928-1945)*, Editions de l'Université de Bruxelles, 2000.

s.n., *BOZAR LXXX*, BOZAR BOOKS & Lannoo, Brussel & Tielt, 2008.